

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Anden behandling af lovforslag nr. L 126:

Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemandspension. (Ændring af reglerne om retrætevilkår, opsat pension, fratrædelsesgodtgørelse og samordningsfradrag).

(Fremsat 22/1 86. Første behandling 31/1 86. Betænkning 7/5 86).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 18 og 19 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

18) Anden behandling af lovforslag nr. L 127:

Forslag til lov om åremålsansættelse af tjenestemænd og ansatte på tjenstemandslignende vilkår.

(Fremsat 22/1 86. Første behandling 31/1 86. Betænkning 7/5 86).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

19) Anden behandling af lovforslag nr. L 128:

Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

(Fremsat 22/1 86. Første behandling 31/1 86. Betænkning 7/5 86).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Bakholt (S):

Jeg skal knytte nogle bemærkninger til de ændringsforslag, der er stillet af finansministeren til de tre lovforslag, vi har til behandling.

I folketingssamlingen 1984-85 fremsatte socialdemokratiet et forslag om at afskaffe

ægtefællesamordningsfradraget. Vi havde ønsket, at det skulle ske på én gang. Det var der ikke tilslutning til; der var et flertal, som stemte imod lovforslaget. Vi fremsatte det igen i folketingssamlingen 1985-86.

Det kan stadig væk konstateres, at der ikke er et flertal i folketinget for at afvikle det på én gang.

Ved førstebehandling af regeringens lovforslag gav jeg udtryk for, at det var rart at se, at regeringen nu var på vej med en afviklingsordning, men at vi syntes, det gik for langsomt. Derfor har det glædet os, at finansministeren har været parat til at forhandle en hurtigere afvikling. Vi er nu nået til den situation, at ægtefællesamordningsfradraget bliver afviklet over en 2-årig periode; når vi når frem til 1. januar 1989, er det væk.

Jeg synes, det er tilfredsstillende, at det er lykkedes at få et ændringsforslag ind, der betyder en egentlig ret til tjenestefrihed for ægtefæller og samlevere, der bliver udsendt til udlandet for udenrigstjenesten eller gennem internationale organisationer. Den model, der er valgt her, synes jeg er rigtig; der vil nemlig være mulighed for at foretage løbende justeringer, når disse behov kan opstå.

Det er også meget vigtigt – og det er også indlagt i forslaget – at organisationerne er med til at udforme de regler, der bliver gældende på området.

For det tredje anmoder regeringen nu de kommunale amsorganisationer om, at der bliver indført tilsvarende regler for de kommunalt ansatte.

Endelig skal jeg udtrykke tilfredshed med, at finansministeren i et samråd har tilkendegivet, at han er indstillet på at fastsætte, at vedkommende minister, inden han træffer beslutninger om overenskomstansættelse på åremål, behandler disse spørgsmål med de berørte organisationer.

Alt i alt mener jeg, det er væsentlige forbedringer, der er sket under udvalgsarbejdet med disse tre lovforslag, og socialdemokratiet kan stemme for ændringsforslagene og vil stemme for lovforslagene ved tredje behandling.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Hr. Bakholt sprang let og elegant over, hvor gærdet er allerlavest. Jeg lyttede op-

[Elisabeth Bruun Olesen]

mærksomt, men jeg kunne ikke høre, at hr. Bakholt sagde bare ét ord om, hvordan socialdemokratiet i forbindelse med lovforslag nr. L 128, som vi faktisk også behandler i dag, kan gå med til at genindføre stavnsbåndet i Danmark. Hvordan kan man gå med til, at folk skal blive i deres tjeneste, hvis de har fået en uddannelse, en grund- eller efter- eller videreuddannelse? Det skylder socialdemokraterne at fortælle.

(Kort bemærkning).

Bakholt (S):

For det første kommenterede jeg ændringsforslagene, for det andet betragter vi ikke lovforslag nr. L 128 som indførelse af et stavnsbånd. Det, der gives mulighed for, er, at man inden for den offentlige sektor aftaler med den, man har investeret i en dyr uddannelse for, at vedkommende skal blive i sin ansættelse i en periode. Det afgørende for os er, at reglerne herom bliver forhandlet med organisationerne. Vi har så megen tiltro til organisationerne i denne sag, at vi mener, at de også vil være i stand til at forhandle nogle fornuftige regler på dette område.

Hvis der er tale om en meget kostbar uddannelse, er det ikke noget urimeligt krav, at samfundet – og det vil i denne situation sige det offentlige – også får gavn og glæde af den.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Nu anvendte hr. Bakholt udtrykket »en dyr uddannelse« og sagde, at vedkommende skulle blive i perioden. Jeg vil gerne spørge, om man under forligsforhandlingerne mellem regeringen og socialdemokratiet er kommet ind på, hvad en dyr uddannelse er, og hvad perioden er. Det har vi jo ikke kunnet få oplyst i udvalget. Vi har tværtimod fået oplyst, at grunduddannelserne også er omfattet af dette her. Har man fået afklaret det under disse forhandlinger?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Vi har fået et svar, hvori det siges, at det f.eks. gælder på EDB-området. Skal det forstås sådan, at man opfatter f.eks. en EDB-assistentuddannelse som en dyr uddannelse,

således at de, der bliver uddannet som EDB-assisterer i et videre uddannelsesforløb inden for staten, skal stavnsbindes?

(Kort bemærkning).

Bakholt (S):

Jeg kan sige til både SFs og VS' ordførere, at vi holder os til de bemærkninger, der følger med lovforslaget. Det, der er mulighed for, er at lave en aftale med dem, der har fået en ret kostbar uddannelse, og det skal aftales – og det er det væsentligste – med organisationerne. Vi har altså i socialdemokratiet stadig væk så megen tiltro til organisationerne, at vi mener, at de nok skal være i stand til at finde nogle fornuftige regler på disse områder, når de skal udformes. Det er det, der står i lovforslaget.

Bo Kristensen (KF):

De lovforslag, vi har til anden behandling i dag, har været igennem en grundig udvalgsbehandling, som har skabt mulighed for, at såvel regeringspartierne som socialdemokratiet og det radikale venstre er enige i hovedintentionerne i de ændringsforslag, som er stillet.

Vi finder, at det er nogle uhyre væsentlige intentioner, finansministeren har lagt op til med ændringsforslagene, nemlig at der skal foregå forhandlinger med organisationerne bl.a. i spørgsmålet om åremålsansættelse i tjenstemandsstillinger, og når der er tale om dyre uddannelser.

Jeg synes i det hele taget, at finansministerens bemærkninger til lovforslagene lægger op til en god linje og et godt samarbejde mellem parterne på det offentlige arbejdsmarked.

Derfor kan det konservative folkeparti gå ind for disse lovforslag og er også ganske godt tilfreds med, at det er lykkedes for finansministeren at finde midler til at løse hovedproblemet, nemlig at få fjernet tjenstemandsfradrag i egen pension og i ægtefællens pension inden for en 3-årig periode.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Nu anvendte hr. Bo Kristensen det udtryk, at disse spørgsmål var besluttet efter forhandling med organisationerne. Jeg vil i den

[Carsten Andersen]

anledning tillade mig at erindre hr. Bo Kristensen om, hvad det var for en situation, disse forhandlinger foregik i. De foregik i de paritetiske nævn, hvor regeringen havde sat de frie forhandlinger ud af spillet, således at det faktisk var et diktat, hvad der skulle foregå. Det er under disse forhold, at de frie forhandlinger er foregået.

Endvidere vil jeg spørge hr. Bo Kristensen, om han er enig med hr. Bakholt i, at det er ret kostbare uddannelser, der er tale om, når man skal kunne pålægge en tjenestepligt. Hvad dækker udtrykket »ret kostbar«? Hvor lang tid drejer det sig om? Er det f.eks. EDB-assistentuddannelser, eller hvor langt ned kommer vi?

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Jeg er bekendt med, at specielt hr. Carsten Andersen kender til forhandlingssituationen på det offentlige område og også er bekendt med, hvad man under forhandlingerne imellem finansministeriet og de ansatte inden for forsvarets tjeneste betragter som kostbare uddannelser. Det er pilotuddannelser og længerevarende udenlandske uddannelser, som giver et pålæg om forlænget kontrakt. Derfor synes jeg, det er højest ejendommeligt at sammenblande det med en EDB-assistentuddannelse, som hr. Carsten Andersen udmærket ved ligger i den anden ende af skalaen for offentligt ansatte.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Nu begynder jeg at blive forvirret. Nu bliver der talt om piloter i forsaret, men de er mig bekendt ikke tjenestemænd, men ansat på en kontrakt. Det, der blev refereret til, var et svar, vi har fået i arbejdsmarkedsudvalget, og hvor finansministeren siger, at det drejer sig om personalegrupper, hvor staten er i en aktuel eller potentiel konkurrencesituation med det øvrige arbejdsmarked, f.eks. på EDB-området. Og så siger man, at tjenestepligt kan tænkes fastsat såvel i forbindelse med grunduddannelse som efter- og videreuddannelse. Så er spørgsmålet, hvor langt man skal ned for stadig væk at være bundet. Det kunne udmærket tænkes at være en EDB-assistent, der efter den 1-årige uddan-

nelse blev ansat i et ministerium og fik en videreuddannelse, og som blev pålagt denne stavnsbinding. Er det meningen med det?

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Jeg vil bede finansministeren bekræfte hr. Bo Kristensens udlægning af, hvad kostbare uddannelser er, nemlig at det ikke drejer sig om f.eks. EDB-assistentuddannelser, men at det ligger oppe i klassen pilotuddannelser o.lign.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Hvis man vil misforstå, lykkedes det altså også for de sidste to korte indlæg, idet der både var tale om de offentligt ansatte inden for forsvarets område, pilotuddannelsen, og tjenestemænd, som var på længerevarende uddannelsesophold i udlandet, hvilket jo typisk er officerer med tjenestemandsansættelsesvilkår. Jeg nævnte altså 2 grupper. Hvis en EDB-assistent bliver sendt på en længerevarende uddannelse i udlandet, er man selvfølgelig i en situation, hvor det er naturligt at kræve en fastere aftale med den pågældende. Der kan altså være tale om, at en EDB-assistent får et sådant pålæg, men det sker ikke, uden at der er indgået en nærmere aftale mellem finansministeriet og parterne på arbejdsmarkedet.

Carsten Andersen (SF):

Det har siden betænkningsafgivelsen været meget stærkt fremme, at der er opnået et forlig i spørgsmålet om tjenestemandsløvene – ja, man får nærmest indtryk af, at socialdemokratiet har reddet tjenestemændene fra regeringens ondskab og sikret samordningsfradragets afskaffelse.

At der er tale om et forlig, kan man jo fastslå ud fra socialdemokratiets bemærkninger i betænkningen, men vi undrer os lidt over, hvad forliget egentlig går ud på.

Ved første behandling var der stort set flertal i folketinget for det indhold, som forliget nu har – nu vel, der manglede et år i hurtigheden af afskaffelse af ægtefællesamordningsfradraget, men det har man jo forhandlet sig til rette om.

[Carsten Andersen]

Men socialdemokraterne valgte at forhandle med regeringen. Og hvorfor nu det? Var det, fordi SF stillede nogle krav, som vi ønskede skulle med, men som socialdemokratiet ikke var enig i? F.eks. pegede vi på, at retrætemulighederne skulle udvides til også at omfatte de laverelønnede med udsat beskæftigelse som f.eks. togførere, betjente, postbude og andre statstjenestemænd i fronttjenesten. Disse tanker vandt dog så meget gehør hos finansministeren, at han indrømmede disse grupper, at loven formelt også omhandlede dem, men der skal ved kommende aftaleforhandlinger betales for at få disse goder ud af forhandlingssummen, en forbedring, der nu lovgives om for de bedre og højere lønninger.

SF pegede også på problemerne i forbindelse med statens helt usmagelige sjakren i midlertidig ansættelse, hvor vi i udvalget har set eksempler på, at staten har ansat personer midlertidigt i op til fire år uden andre rettigheder end at kunne sammenligne sig med tjenestemænd, de såkaldte tjenestemandslignende ansatte.

Vi har i udvalget fået en sludder for en sladder fra finansministeren om forskellen mellem åremålsansættelse for de højerelønnede og midlertidige ansættelser for de laverelønnede.

Også her er finansministeren blevet presset til at medgive, at loven formelt gælder alle ansatte inden for statens område, men de må af forhandlingssummen betale for at opnå det gode, der nu lovgives om for højerelønnede. Var det derfor, at SF ikke opfattedes som mulig forligspartner?

Og så her i 200-året for nedsættelse af den store landbrugskommission, der skulle se på stavnsbåndets ophævelse, indgår socialdemokratiet sammen med de radikale et forlig om genindførelse af stavnsbåndet for tjenestemænd i uddannelser, hvor staten har svært ved at holde på folk.

Jeg skal tillade mig at citere fra hr. Peter Ilsø, »Nordens historie«, s. 156. Det er en lærebog for gymnasiet fra den tid, hvor tingets medlemmer gik i skole, så der er ikke tale om et revolutionært værk. Der står:

»Da bønderkarlenes flyttelyst steg under landbrugskrisen, indførte Christian VI efter godsejernes ønske stavnsbåndet. Officielt indførtes stavnsbåndet for at sikre hæren tilstrækkeligt mandskab, men hovedformålet

var utvivlsomt at skaffe de store godsejere billig arbejdskraft til en regelmæssig drift af godserne. Med stavnsbåndet nåede godsejervældet sit højdepunkt. Herremanden kunne nu straffe genstridige karle og benytte flytteforbuddet til at holde lønnen nede. Den tiltagende fattigdom og ufrihed prægede bondestanden. Mange bønder sløvedes under det daglige tryk og blev mistroiske og vrangvillige, dovne og drikfældige; hellere sove sig arm end slide sig arm . . . «

Hvis vi nu udskifter udtrykket »bonden« med »tjenestemanden« og »godsejere« med »finansministeriet«, kan vi lade dette tjenestemandsførlig indføje i stykket i historiebogen for 1986.

Må vi kondolere socialdemokratiet med sejren.

Samtidig læser vi i de sidste ugers aviser, at en række offentlige institutioner har svært ved at holde på folk. Det drejer sig om ansatte ved de tekniske skoler og ved handelskolerne, det drejer sig om folk i politiet, og det drejer sig om folk inden for sygeplejen. Der er tale om dårlige arbejdsforhold, dårlig løn og dårlige uddannelsesmuligheder. Er det virkelig på den måde, socialdemokratiet ønsker at den offentlige personalepolitik skal føres? Det ville have klædt dem overordentlig meget, om denne bestemmelse var gledet ud ved socialdemokratiets forlig med den borgerlige regering.

Jeg vil gerne spørge finansministeren, om denne bestemmelse i sin ånd egentlig ikke er i strid med grundlovens § 74, hvori der står:

»Alle indskrænkninger i den fri og lige adgang til erhverv, som ikke er begrundede i det almene vel, skal hæves ved lov.«

Denne bestemmelse ved jeg godt har rod i en anden tidsperiode, hvor man havde lav osv., men problematikken, nemlig med arbejdskraftens bevægelighed, er vel den samme. For den tjenestemand, som har gennemgået en uddannelse og efter en såkaldt fri aftale er blevet pålagt at forblive i tjenesten f.eks. fem år, er da berøvet sin fri og i særdeleshed lige adgang til at ansættes andre steder. Denne tjenestemand må som de professionelle fodboldspillere bede kommende arbejdsgivere om at frikøbe sig; ellers har de ingen mulighed for at komme væk fra deres ansættelse.

[Carsten Andersen]

Socialdemokraterne vil jeg gerne spørge, om denne bestemmelses ukrænkelighed er en del af forliget.

Jeg vil til tredje behandling stille et ændringsforslag til lovforslag nr. L 128 om, at paragraf 58 b udgår, og jeg vil appellere meget til de partier, der bejler til offentligt ansatte, om at støtte dette forslag.

Estrup (RV):

I det radikale venstre er vi meget tilfredse med den løsning, der nu er kommet på tjenestemandsløvgivningen. Vi synes, det er et godt resultat, et resultat, som gør folketingset ære, og som efter min mening kan betyde, at vi nu får ro omkring forholdene på tjenestemandsområdet.

Jeg synes eksempelvis, at det er et virkeligt fremskridt, at vi har kunnet bevæge os fra en indledningsvis foreslået afvikling over 10 år af ægtefællesamordningsfradraget ned til nu 2 år over tre trin. Det synes jeg rummer et virkeligt fremskridt. Jeg synes også, det er godt, at vi får lagt samtidighed ind i afskaffelsen af den sidste rest af det dobbelte samordningsfradrag, nemlig vedrørende tjenestemandens egen pension.

Derfor synes jeg sådan set, at såvel regeringen som det radikale venstre og socialdemokratiet kan være tilfredse med dette, og når jeg nævner socialdemokratiet til sidst, er det, fordi jeg på hr. Bakholt nærmest fornemme, at det var nødvendigt at fremhæve, at man egentlig gerne ville have afskaffet det med det samme. Det synes jeg ikke er nødvendigt at sige. Der er god mening i den ordning, vi har foreslået her, og jeg synes i den forbindelse, at vi alle sammen må tænke på den tidligere historie, hvor der jo havde været rige muligheder for dette folketing for at gribe ind under tidligere regeringer og få afskaffet det dobbelte samordningsfradrag. Så mon ikke vi i stedet for i fællesskab skulle være tilfredse med den ordning, der nu er på bordet.

Det synes jeg egentlig også gælder SF og VS, for det fremgår klart af betænkningen, at de to partier har tænkt sig at stemme for både lovforslag nr. L 126 og L 127 og derfor ikke kan være så uenige i det, vi andre er nået frem til. Ikke desto mindre har man altså nu gjort en stor sag ud af en lille ting, som man kalder stavnsbånd. Hvad er så det

stavnsbånd? Ja, det er altså en mulighed for at sige til nogle, der ønsker at træde ind i den offentlige tjeneste: vi vil gerne give jer en uddannelse, men vi synes, I skal blive her et stykke tid; I må selv vælge. Det kan jeg ikke se er noget stavnsbånd, og når hr. Carsten Andersen begynder at citere fra historiebøgerne, så vil jeg sige, at det er historieforfalskning. Stavnsbåndet var hverken frivilligt eller tidsbegrænset; det er denne ordning. Jeg synes, vi skal gøre klart, at der intet stavnsbånd er i det, men der er en fornuftig sikring af, at man i den offentlige sektor også kan få de funktioner, som skal være der, til at blive betjent på en rimelig og ordentlig måde. Det bør vi alle sammen være interesserede i.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Jeg skal blot konstatere, at hr. Estrup nu undsiger gymnasieskolernes lærebøger ved at sige, at citater fra dem er historieforfalskning. I øvrigt var stavnsbåndet tidsbegrænset, idet man var løst fra det, når man var 40 år. Men mange var jo slidt ihjel, og derfor havde det selvfølgelig sin inkonsekvens.

Det er frivilligt, det er rigtigt, men i svaret fra finansministeren fik vi oplyst, at det også omhandlede grunduddannelserne, og samtidig kan vi læse i fagbladene og i dagspressen, at en række etater har problemer med at fastholde grunduddannede folk på grund af lønningerne. Forslaget skyldes netop den problematik, altså at staten har problemer med at klare sig konkurrencemæssigt på lønningerne. Derfor vil det komme til at indgå for en række unge mennesker, at de, hvis de vil have en bestemt uddannelse, må binde sig til etaten i så og så lang tid fremover. Det er selvfølgelig rigtigt, at det er frivilligt, om den unge vil fortsætte på en sultecirkulærebistandshjælp i stedet for at tage en uddannelse bare med den lille forpligtelse, at den unge, hvis han eller hun f.eks. skulle få så formastelige ideer som at gå hen og forelske sig i en person af modsat køn oppe fra Skagen, vil kunne risikere at have en arbejdsgiver i form af f.eks. en postmester, som siger: ja, det koster dig 2 års løn, hvis du skal rejse, kære ven! Det er selvfølgelig også frivilligt.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Jeg vil bare spørge hr. Carsten Andersen, om han synes, man i alle tilfælde skal sikre, at de lønninger, som kunne gives på et lille, begrænset privat arbejdsmarked, fordi der er en overefterspørgsel, også skal gælde i den offentlige sektor.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (S):

Jeg kan være enig i, at der mellem arbejdsgiveren og den ansatte indgås en aftale, hvis man ofrer en dyr uddannelse på vedkommende, f.eks., som hr. Bo Kristensen nævnte, i udlandet, om, at den pågældende så også skal blive i ansættelsen i en periode. Men dette her er ikke en overenskomstforhandling, det er en lovgivning, som også handler om grunduddannelserne og ikke de exceptionelt dyre. Det er folk i skatteforvaltningen, som får en god uddannelse i staten – stadig væk, trods alt – men som der er rift om på arbejdsmarkedet, fordi man ikke kan få undervisningsministeren til at uddanne dataassistenter og andre i rigt mål. Derved forvrides konkurrencen, og så opstår den situation, som man nu ønsker at løse med en stavnsbinding.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Jeg tror ikke, vi skal forlænge denne debat meget; jeg vil dog blot over for hr. Carsten Andersen nævne, at dette nok er lovgivning, men lovgivning, hvor de nærmere rammer er henlagt til aftale med tjenstemandsorganisationerne. Jeg synes, at det, hr. Carsten Andersen siger, er, at han ikke tror en døjt på, hvad organisationerne vil gøre.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

For nu ikke at blive beskyldt for altid at være så negativ, vil jeg begynde med at omtale det, vi er enige i. Vi er enige i, at det er godt, at ægtefællesamordningsfradraget forsvinder. Vi er skam også glade for, at det går hurtigere, end man først havde tænkt sig det. Vi er skam også glade for det med tjenestefriheden; jeg skal bare lige pege på, at det var faktisk SF, der foreslog det, men det gør den da ikke mindre god. Vi er glade for, at regeringspartierne synes, det er godt, og at

den er kommet ind. Alt det er i orden, det stemmer vi for, og det glæder vi os over.

Men selv om man er glad for nogle ting, må man have lov at være ked af det, som man synes er rystende, og jeg synes faktisk, at ændringsforslag nr. 3 til § 58 b i lovforslag nr. L 128 er rystende. Nu har vi fået nogle udlægninger heroppe, bl.a. fra hr. Bo Kristensen, der har en evne til altid at finde yderpunkterne. Han mente, det drejede sig – som et eksempel – om folk, der tog til udlandet. Hvor hr. Bo Kristensen har fået det fra, ved jeg ikke; det står ikke i noget af det materiale, jeg har. Men o.k., om det er et stavnsbånd eller ej, vil jeg så ikke gå ind på her, men der er kommet en paragraf ind, som siger, at ministeren eller den, ministeren bemyndiger, kan gøre en uddannelse betinget af, at tjenstemanden på forhånd forpligter sig til at blive i sit job i en vis periode. Hvor lang den typisk skal være, skal så være et forhandlingsspørgsmål, men hvis tjenstemanden hopper fra i utide, skal han eller hun betale uddannelsesomkostningerne og lønnen tilbage, og det er jo helt, helt utopisk at tro, at nogen på noget tidspunkt vil have råd til det.

Derfor, er man først kommet ind i ordningen som ganske ungt menneske – for dette handler også om grunduddannelser – hvis man har syntes, det var en god idé at få en grunduddannelse i skattevæsenet, i toldvæsenet, i postvæsenet, eller hvor man måtte have lyst til det, og man kunne få en læreplads dér, bliver man bundet til det sted, for man har jo ikke råd til at frikøbe sig. Så står man i den absurde situation, som hr. Carsten Andersen også var inde på, at hvis man finder sig en kæreste, der bor i den anden ende af landet, ja, så skal man til at købe sig fri, og det er lidt absurd i et moderne samfund som vores.

Vi har også set i et af fagbladene, at flere og flere fra postvæsenet i øjeblikket simpelt hen nærmest flygter fra postvæsenet. Det kan skyldes mange ting. Dels skyldes det selvfølgelig, at lønnen er lav, men dels skyldes det nok også, at arbejdsforholdene er dårlige, og at tempoet er hårdt. Og det er ikke kun assistenterne, der løber fra postvæsenet, det er også kontorassistenterne. Kan man så forestille sig, at det vil ende med, at også kontorassistenter og assistenter – det er også grunduddannelser – inden for postvæsenet skal

[Elisabeth Bruun Olesen]

stavnbindes til postvæsenet i en eller anden længere periode?

Så er der nogle, der vil spørge: ja men hvis det nu var et andet samfund, kunne man så ikke godt forestille sig, at man betalte sin uddannelse ved at skulle blive et bestemt sted i en længere periode? Det vil jeg slet ikke afvise, men dette er altså ikke et socialistisk samfund, det er et kapitalistisk samfund, og hvis man overhovedet skal tage den diskussion, synes jeg, at med den begrundelse, at man har svært ved at holde på folk inden for staten, er det et absurd sted at starte.

Man kunne jo diskutere det på mange andre måder. Man kunne spørge sig selv: hvad med folk, der får en højere uddannelse på universitetet? Er det ikke også staten, der betaler den? Skal de så også stavnsbindes til et eller andet på et eller andet tidspunkt? Skal en læge være læge i Hirtshals f.eks., hvis man mangler en læge dér? Det har man ikke diskuteret, og det ønsker jeg heller ikke at man skal gøre i dette samfund, men det ville måske have været mere relevant at starte dér i stedet for ud fra en erkendelse af, at staten har svært ved at holde på sit personale, at starte med grunduddannelserne og efter- og videreuddannelserne inden for staten.

Så selv om vi er glade for mange ting vedrørende lovforslag nr. L 126 og 127, er vi altså så kede af nr. L 128, at det hopper vi ikke med på.

Kofod-Svendsen (KrF):

Det kunne jo være fristende at kommentere hr. Carsten Andersens indlæg, men jeg skal styre min lyst til det og i stedet udtrykke stor tilfredshed med, at ægtefællesamordningsfradraget nu endelig bliver afviklet. Det var noget af det første, kristeligt folkeparti tog op, da vi kom i folketinget, og jeg er glad for at konstatere, at der nu er bred opbakning bag denne afvikling, som jo også helt klart fjerner en diskriminering af ægte-skabet.

Dohrmann (FP):

Ikke alene lovforslaget, men også ændringsforslagene trækker i præcis modsat retning af det, fremskridtspartiet ønsker, nemlig en ensartet og forhøjet folkepension til alle.

Med det forslag, som sandsynligvis bliver vedtaget ved tredje behandling, graver man nogle dybere skel mellem de forskellige befolkningsgrupper. Noget sådant vil fremskridtspartiet naturligvis ikke medvirke til, og vi vil som følge deraf stemme imod såvel ændringsforslagene som lovforslaget, når det kommer til tredje behandling.

Må jeg så ikke godt afslutningsvis sige i forbindelse med den diskussion, man fører om stavnsbåndets genindførelse, eller hvad det er, man populært kalder det, at det er jo egentlig et rigtig dårligt forslag, og det er det bl.a. fordi: hvad sker der med en offentligt ansat, som samfundet bekoster en forbedret uddannelse på, hvis vedkommende søger andre steder hen? Hvor bliver det? Det bliver ude i det private erhvervsliv, og jeg vil da i hvert fald sige, at hvis det offentlige bekoster en uddannelse, er det jo ikke således, at den er spildt. Hvis vedkommende søger ud i det private erhvervsliv, er det jo en uddannelse, som der er behov for, og det er vel først og fremmest den private sektor, vi skal forsøge at holde i gang, sådan at det kan slæbe nogle penge hjem til landet.

Ud fra en lidt anden opfattelse er jeg altså enig med venstrefløjspartierne i, at det pågældende ændringsforslag simpelt hen er for dårligt, og vi stemmer naturligvis også imod det.

Finansministeren (Palle Simonsen):

Hr. Carsten Andersens og fru Elisabeth Bruun Olesens overdrevne angreb på muligheden for at træffe aftaler om at forblive i tjenesten efter endt uddannelse skulle jo nødvendigvis forplumre den debat, som i øvrigt skulle foregå omkring dette lovforslag, for det, der sker i dag, er i virkeligheden en bekræftelse på, at et meget bredt flertal i folketinget nu bliver enig om to væsentlige ting: for det første at afvikle samordningsfradraget for ægtefæller, for det andet at gennemføre en lang række moderniseringer af tjenestemand- og åremålslovgivningen, som alle er forelagt efter, at de er aftalt med organisationerne. Der er ikke et eneste punkt, som organisationerne ikke er enige i, derfor mener jeg faktisk, at det er lidt af en skelsættende begivenhed, og jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke de partier, der står bag de nye ændringsforslag, for velvilje under de forhand-

[Finansministeren]

linger, vi har haft. Når man tager i betragtning de debatter, vi har ført her i folketinget i en række år vedrørende ægtefællesamordningsfradraget, synes jeg, det er lykkeligt, at vi i hvert fald slutter i enighed.

Så skal jeg kun sige til hr. Carsten Andersen og fru Elisabeth Bruun Olesen om deres særlige lille kæphest, at det, der er tale om, er, at man kan indgå en aftale, og det har organisationerne tilsluttet sig på forhånd. Jeg troede faktisk, hr. Carsten Andersen havde så meget kendskab til organisationsområdet, at han også ville erkende og acceptere, at når organisationerne har tilsluttet sig en sådan bestemmelse, vil der ikke være problemer i det. Det beror på forhandling.

Jeg skal så kun komme med én tilbagevisning i forhold til hr. Carsten Andersens bemærkninger. Det er ukorrekt, at forhandlingerne i de paritetiske nævn var noget i retning af et diktat. Hr. Carsten Andersen ved udmærket godt, at organisationerne var meget tilfredse med resultaterne af drøftelserne i de paritetiske nævn, og det, der lykkedes, var i virkeligheden, at man blev enige om en lang række fremadrettede ændringer af tjenstemandsloven, just dem, vi andenbehandler for øjeblikket.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Jeg stillede tidligere et spørgsmål til ministeren, som han imidlertid ikke fandt anledning til at besvare, men jeg har bedt om at få sagen tilbage i udvalget, og så vil jeg da håbe, at ministeren vil svare dér. Det var spørgsmålet om hr. Bo Kristensens udlæggninger angående uddannelsesområdet.

Den anden ting, jeg godt vil spørge ministeren om, og det kunne da være interessant at få svaret her og nu, er: blev det, hr. minister, under forhandlingerne aftalt med organisationerne, at det også drejede sig om grunduddannelser? Det vil jeg godt have et klart svar på, for hvis ministeren kommer op og siger: det omhandler ikke grunduddannelser, det omhandler de højere uddannelser, vil jeg godt være parat til at sige o.k., så har vi skudt gråspurve med kanoner. Det er altså mest grunduddannelserne og de almindelige løbende efteruddannelser inden for området, sagen handler om.

Finansministeren (Palle Simonsen):

Ja, så bliver jeg nødsaget til at sige til hr. Carsten Andersen, at jeg troede, han havde så meget kendskab til organisationsområdet, at han også vidste, at det er det, man just forhandler om, og jeg troede også, hr. Carsten Andersen var af den opfattelse, at det skulle folketinget ikke blande sig i. Der laves her en rammebestemmelse, der giver mulighed for, at man kan indgå en aftale, men hvad der skal stå i aftalen, og hvilke grupper den vil komme til at omhandle, beror alene på forhandling; derfor behøver hr. Carsten Andersen ikke at have nogen som helst bekymringer angående denne sag.

(Kort bemærkning):

Carsten Andersen (SF):

Finansministeren henviser nu for tredje gang til mine erfaringer med forhandlinger, men det er sandelig også derfor, jeg bliver ved og bliver ved, for jeg kender nemlig godt forhandlinger med finansministeriet om disse ting. Det er ligesom at holde fast i en ål med søbe på hænderne.

Det, der står i denne bestemmelse, er, at vedkommende minister eller den, ministeren bemyndiger dertil, inden for rammer, der fastsættes ved aftale i henhold til § 45, kan gøre uddannelser, hvortil ansættelsesmyndigheden afholder omkostningerne, betinget af, at tjenestemanden på forhånd forpligter sig til at forblive i tjenesten i en vis periode. Vi har spurgt, hvordan de rammer kunne være, og da svarede finansministeren – for det er jo finansministerens udspil til disse forhandlinger – at det omhandler også grund- og efteruddannelser. Jeg kender systemet så godt, at jeg ved, at når arbejdsgiveren holder fast i de ting, så bliver det sådan, for arbejdsgiveren benytter sig nemlig af, at det er et tjenestemandsområde, som der ikke kan konfliktes på, så finansministeren kan bare komme tilbage her til folketinget og få det gennemført ved lov; det er finansministerens stærkeste våben i denne sag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om tjeneste-

mandspension. (Ændring af reglerne om re-trætevilkår, opsat pension, fratrædelsesgodtgørelse og samordningsfradrag).

Ændringsforslag nr. 1-4, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 5 om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den nye affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om åremålsansættelse af tjenestemænd og ansatte på tjenstemandslignende vilkår.

§§ 1-8

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der foretoges endelig afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Ændringsforslag nr. 1-3, § 1, således ændret, og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

20) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 95:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et forhandlingsberedskab vedrørende Norden som atomvåbenfri zone.

Af Stinus (RV) m.fl.
(Fremsat 11/2 86).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Regeringen kan ikke være uenig i de rent principielle overvejelser, der ligger bag forslaget. Vi kan ikke være uenige i behovet for at sikre, at der i de enkelte nordiske lande er det fornødne beredskab til stede til at deltage i fællesnordiske drøftelser om vigtige emner som f.eks. det, der er tale om her.

Men hvad angår det analytiske i dette spørgsmål, synes jeg, at vi i Danmark allerede er særdeles godt rustet. Det kan vel nok siges, at Danmark - og også Norge - hidtil har været særlig aktive med hensyn til at klarlægge problemerne i forbindelse med en atomvåbenfri zone i Norden, og det skyldes, som forslagsstillerne så rigtigt anfører i bemærkningerne til beslutningsforslaget, vor geografiske placering og vort NATO-medlemskab, som jo begge skaber særlige problemer, som nøje må undersøges, før der overhovedet kan være tale om at gå videre med sagen.

For Norges vedkommende vil jeg specielt henvise til, at stortinget på grundlag af to såkaldte meldinger, nemlig nr. 101 fra 1981-82 og nr. 225 fra 1983-84, har drøftet spørgsmålet i flere omgange, senest i 1984, hvor stortingsdebatten foranledigede den norske regering til at nedsætte et særligt udvalg, det såkaldte Coldingudvalg, som i oktober sidste år kom med sin rapport, og denne rapport indeholder formentlig den mest indgående analyse af spørgsmålet, som endnu er foretaget.

For vort eget vedkommende vil jeg henvise til den også ganske omfattende analyse af